

A közérdekű önkéntes munka jogi szabályozása

- 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény szabályozza. (Köt.)

Meghatározást ad:

Az Országgyűlés elismeri a társadalom tagjainak szolidaritásán alapuló,

- az állampolgárok öntevékenységet kifejező,
- a személyeknek és közösségeiknek más vagy mások javára
- ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységét.”

Az önkéntesség fogalma:

Önkéntes minden olyan személy, aki ellenszolgáltatás nélküli munkát végez és tevékenysége más személy, illetve a társadalom hasznára irányul.”

Az önkéntes

- szabadidejéből áldoz rendszeresen vagy alkalmanként néhány órát, a tevékenységet szabad elhatározásából teszi
- a tevékenységet tudatosan végzi!!
- az önkéntesség más személy vagy a társadalom hasznára irányul (bár köztudott, hogy az önkéntesség, jelentős haszonnal jár az önkéntes személyére nézve is)
- ezért nem csak pénz, hanem másféle ellenszolgáltatás sem jár.

(Ezért nem tartozik ide a közösségi szolgálat, ami érettségi feltétele)

gyakran laikusként végzik, de nem azonos a laikus munkával sem. (Ld. önkéntes orvosok katasztrófák helyszínén)

Bejelentési kötelezettség

A fogadó szervezetnek

- az önkéntesek foglalkoztatását be kell jelentenie az esélyegyenlőségért felelős miniszternek. A bejelentendő adatokat a törvény melléklete tartalmazza. „Bejelentési lap”
- Nyilvántartást kell vezetnie az intézményben foglalkoztatott önkéntesekről.
- A törvényi kötelezettségek mellett javasolt az önkéntesek számára jelenléti ívet bevezetni és nyilvántartani ledolgozott munkaóráikat is.

Ki lehet önkéntes?

Gyakorlatilag bárki lehet önkéntes. A Köt. a közérdekű önkéntes tevékenység alsó korhatárát a 10. évnél szabta meg.

A tizennyolcadik életévét be nem töltött személy, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú személy olyan közérdekű önkéntes tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek, valamint amely nem veszélyezteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését. DE! További korlátokat ír elő a Köt. a munkavégzés idejére, pl. napi 3 óra, nem lehet éjjel dolgozni stb. (Nem jellemző, hogy a szoc. intézmények 18. év alatti személyeket, vagy korlátozottan cselekvőképes személyeket foglalkoztassanak, de lehet ilyen „beugratós kérdés” mert ez elég fura, hogy a Köt. ilyen alsó korhatárt ír.)

Az önkéntes jogviszony

A tv. meghatározza a jogviszony tartalmát és dokumentálásának módját.

6. § (1) A közérdekű önkéntes tevékenység önkéntes jogviszony keretében végezhető, amely a fogadó szervezet és az önkéntes között megkötött önkéntes szerződéssel jön létre. Az önkéntes szerződésben meg kell határozni

a) a közérdekű önkéntes tevékenység tartalmát,

b) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helyét, c) a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt, valamint

d) azokat a 2. § (3) bekezdésének a)-h) pontja szerinti juttatásokat, amelyeket az önkéntesnek biztosítanak, és rendelkezni kell azokról az önkéntes szerződés megszűnésének esetére.

A felelősség

„8. § (1) A fogadó szervezet köteles biztosítani c) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges tájékoztatást és irányítást, az ismeretek megszerzését,”

9. § (1) „Az önkéntes köteles

a) a közérdekű önkéntes tevékenységet a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai előírások, valamint a fogadó szervezet utasításai szerint személyesen végezni, és

b) a közérdekű önkéntes tevékenység során tudomására jutott személyes adatot, üzleti és egyéb titkot megőrizni.”

Fontos: ahogy az önkéntes is megválogathatja, milyen feladatokat vállal, az ellátottnak is joga van eldönteni, szeretné-e egy önkéntes közreműködését. Sőt, joga van ezt a döntését időről időre megváltoztatni is.

Az önkéntesekkel szemben elvárt képességek:

Az önkéntes legyen empatikus, megbízható, hiteles személyiség.

Legyen magatartása felelősségteljes, munkájáért tudjon felelősséget vállalni, ne álljon mentális és pszichés korlátozás alatt.

Képes legyen a megismert kompetenciahatárok betartására.

Legyen együttműködő, tudjon team-munkában dolgozni.

Önkéntesek által végezhető feladatok:

pl:

A fekvő beteg lakók látogatása, segítségnyújtás komfortérzetük javításában, részvétel ágy melletti foglalkoztatásukban (beszélgetés, felolvasás, egyszerű társasjáték, evés-ivás segítése, levegőzés, séta az otthon kertjében).

Elvárások az önkéntesekkel szemben

Feladatait a szakdolgozókkal egyeztetve végzi, észrevételeit, tapasztalatait jelzi.

Az ellátotról, állapotáról, helyzetéről és körülményeiről tájékoztatást az önkéntes koordinátortól, az önkéntes koordinátor-helyettesétől, illetve a kliens személyi gondozójától vagy személyi ápolójától kér.

Betartja az alapvető higiéniai előírásokat, az intézményi szabályzatokat, munka- és tűzvédelmi utasításokat.

Betartja megismert kompetenciahatárait.

Munkáját tőle elvárható legnagyobb pontossággal végzi.

Az önkéntesekre vonatkozó adminisztrációs tevékenységet elvégzi.

Amennyiben előre egyeztetett feladatait ellátni nem tudja, azt előzetesen jelzi önkéntes koordinátora felé.

Kérdéseit, kéréseit, javaslatait megosztja az önkéntes koordinátorral.

Nem végezhet:

- Szakápolási, ápolási feladatokat
- Intézményi dokumentáció megtekintése, bejegyzések megtétele.
- A kliens pénzének bárminemű kezelése.
- Az önkéntes nem vásárolhat a kliensnek bárminemű gyógyszert.
- Nem végezhet baleset-, tűz- és életveszélyes tevékenységeket.
- A kliensekről, egészségi állapotukról, családi vagy vagyoni ügyeiről senkivel nem beszélhet.

Juttatások, amik adhatók az önkénteseknek:

- munkaruházat, védőfelszerelés, munkaeszköz
- utazás, szállás, étkezés ktg-ei.
- védőoltás, szűrővizsgálat, más betegségmegelőző szolgáltatás
- képzés, a tevékenység ellátásához szükséges

A fogadó szervezet köthet élet-, egészség-,és felelősségbiztosítást is. Illetve adhat jutalmat és külföldön végzet önkéntesség esetén napidíjat is biztosíthat.

Az önkéntes szerződés létrejöhet szóbeli, illetve írásbeli megállapodással. A hosszabb távú önkéntes tevékenységeknél viszont ajánlott az írásbeli szerződés megkötése.

Mit tartalmazzon:

- az önkéntes tevékenység tartalmát
- a tevékenység ellátásának helyét,
- a tevékenységre fordított időt,
- a pihenőidőt,
- azokat a juttatásokat, amelyeket a fogadó szervezet biztosít.

1. ÖNKÉNTESÉG Amit tudni érdemes...

<http://www.oka.hu/sites/default/files/attachment/3/onkentessegamittudnierdemes.pdf>

2. Útmutató az Önkéntes Törvényhez ... amit a fogadó szervezeteknek tudni érdemes (ÖKA)

http://www.oka.hu/sites/default/files/attachment/3/onkentessegamittudnierdeme_s.p

2. Sikeres Önkéntes Programok a Gyakorlatban (Önkéntes Központ Alapítvány)

<http://www.oka.hu/sites/default/files/attachment/3/jogyakorlatok.pdf>

Iskolai Közösségi Szolgálat

„Az érettségi bizonyítvány kiadásának feltétele ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása.

Az érettségi bizonyítvány kiadásához a közösségi szolgálat végzésének igazolását először a 2016. január 1-je után megkezdett érettségi vizsga esetében kell megkövetelni.”

A közösségi szolgálat szociális, környezetvédelmi, a tanuló társadalmi környezetének javát szolgáló, anyagi érdektől független tevékenység, amely egyénileg vagy csoportosan, **projekt módszerrel** végezhető. Igazolása a projekt megvalósulásának leírását tartalmazó, az egyén szerepét tükröző dokumentumban történik.

„Az iskolai közösségi szolgálat lehetővé teszi a diákok számára, hogy tapasztalati tanuláson keresztül fejlesszék demokratikus készségeiket, személyes és szociális kompetenciáikat, szociális érzékenységüket.”

- önismeret
- önbizalom
- az iskolához és a tanuláshoz való hozzáállás
- állampolgári elköteleződés
- társas készségek
- iskolai teljesítmény

A közösségi szolgálat órakeretei, szervezési háttere:

- A tanulók csak olyan közérdekű önkéntes tevékenységet folytathatnak, amely megfelel életkoruknak, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségüknek, illetve képességeiknek, valamint amely nem veszélyezteteti egészségüket, fejlődésüket és tankötelezettségük teljesítését.
- A középiskola a **9–11. évfolyamos tanulói** számára lehetőség szerint **három tanévre, arányosan** elosztva szervezi meg az 50 órás közösségi szolgálatot. Az 50 órából legfeljebb **5 óra** számítható **felkészítő és legfeljebb 5 óra lezáró-értékelő foglalkozásra**, amit az adott tanuló munkáját segítő koordináló pedagógus illetve mentor tart.
- **Egy órán hatvan perc közösségi szolgálati idő értendő** azzal, hogy a helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje nem számítható be a teljesítésbe.
- A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítése **alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb háromórás időkeretben végezhető**.
- Közösségi önkéntes tevékenység **külföldön nem végezhető**.
- A 18. életévét be nem töltött önkéntes **20 óra és 6 óra között nem végezhet** közérdekű önkéntes tevékenységet. Számára a tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között legalább 14 óra pihenőidőt kell biztosítani.
- A 16. életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg
  - a tanítási szünet ideje alatt a napi 3 órát és a heti 12 órát,

- tanítási időben a heti 6 órát, tanítási napon a napi 2 órát, tanítási napon kívül a napi 3 órát.
- A 16. életévét betöltött, de 18. életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg a napi 4,5 órát és a heti 18 órát.

Fogadó szervezet lehet:

- a **helyi önkormányzat**, a helyi önkormányzatok társulása az általa biztosított *közszolgáltatások és katasztrófavédelmi feladatai* körében;
- a **nemzetiségi önkormányzat**;
- a költségvetési szerv;
- a magyarországi székhelyű **civil szervezet, közhasznú szervezet**;
- a magyarországi székhelyű **egyházi jogi személy**;
- szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmény,
- egészségügyi szolgáltató,
- köz- vagy felsőoktatási intézmény,
- muzeális intézmény,
- nyilvános könyvtár,
- közlevéltár vagy nyilvános magánlevéltár,
- közművelődési intézmény

A közösségi szolgálat keretei között végezhető feladatok:

- egészségügyi (mentorköteles tevékenység)
- szociális és jótékonyági, (szükség esetén mentor)
- oktatási,
- kulturális és közösségi,
- környezet- és természetvédelmi,
- katasztrófavédelmi,
- óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős tevékenység.

Konkrét példák a lehetséges tevékenységek köréből:

Egészségügyi tevékenységek kórházban vagy egészségügyi intézményekben

- a beteg kísérete a betegszállítókkal együtt, várakozás a beteggel; segítség a beteg felültetésekor, kiültetésekor, sétáltatásakor (de nem betegmozgatás, ami ápolói feladat);
- a beteg környezetének rendben tartása, segítség az étkezésben, ivásban;
- felolvasás, beszélgetés, beteg mellett tartózkodás, a betegek meghallgatása;
- a beteg kéréseinek tolmácsolása az ápolószemélyzet felé;
- betegek és hozzátartozóik tájékozódásban való segítése;
- egyéb, az ápolószemélyzetet segítő, szaktudást nem igénylő feladatok
- dolgok átszállítása, gyermekprogramokban való részvétel, szabadidős tevékenységek szervezésében segítség.

Szociális tevékenységek

- idős emberek segítése egyénileg otthonukban (sétáltatás, bevásárlás, beszélgetés, közös főzés, takarítás, udvar rendbe tétele, stb.);
- idős emberek támogatása szociális intézmény keretei között (sétáltatás, beszélgetés, szoba rendezése, étkezésben segítség, ágynemű áthúzása);
- felolvasás, beszélgetés, egyéb, a mentális egészséget támogató tevékenységek;

Oktatási tevékenységek

- korrepetálás alsóbb évfolyamokon, gyermekotthonban, sajátos nevelési igényű intézményben;
- bölcsődékben, óvodákban a mindennapi tevékenységekben, játékokban való részvétel;
- oktatás idősek számára (például számítógép-használat, nyelvtanítás);

Kulturális, közösségi tevékenységek

- kulturális intézményekben múzeumpedagógiai vagy egyéb szolgálat elvégzése;
- közösségi tevékenységek: katonasírok gondozása;
- közgyűjteményben önkéntes feladatok ellátása;
- óvodákban, idősek otthonában kulturális program szervezése (pl. bábjáték, amatőr színelőadás, mesemondás).

Környezet- és természetvédelmi tevékenységek

- parkrendezés, közösségi terek tisztítása, rendezése;
- biciklitároló javítása, festése, kerítésfestés;
- szociális intézmény környezetének rendezése, fa- és növényültetés, avar összegyűjtése;
- környezettudatosságra, fenntartható fejlődésre vonatkozó programokban való részvétel, a programok népszerűsítése (iskola, civil szervezet honlapján, blog írása, szórólapok készítése stb.);

Közös sport- és szabadidős tevékenység óvodáskorú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, továbbá idős emberekkel:

- közös programok nehézséggel élő kortársakkal; bölcsődésekkel, óvodásokkal, idős emberekkel: sport, kézművesség, játék, főzés, egyéb közös programok;
- életinterjú készítése idős emberekkel;
- közös programok (ünnepek, kézművesség, játék, farsang, közös műsor kialakítása, közös sütés).

A közösségi szolgálat dokumentációja:

- A közösségi szolgálat során **a tanuló naplót köteles vezetni**, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott.

- A közösségi szolgálat dokumentálásának kötelező elemei:

- a tanulónak közösségi szolgálati **jelentkezési lapot kell kitöltenie**, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való *jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét*, valamint *a szülő egyetértő nyilatkozatát*,
- az **osztálynaplóban és a törzslapon** a kijelölt pedagógusnak dokumentálnia kell a közösségi szolgálat teljesítését,
- **az iskola** a közösségi szolgálat teljesítéséről **igazolást állít ki két példányban**, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad